ÇOCUKLARDA ENFEKSIYÖZ MONONÜKLEOZUN ÖZELLIKLERI

Yodgorova Maksad Shuhratovna

Received: 03.10.2025
Revised: 04.10.2025
Accepted: 05.10.2025

Anahtar kelimeler: enfeksiyöz mononükleoz, çocuk, epstein-barr virüsü, klinik özellikler, tani, tedavi, komplikasyonlar.

Keywords: Infectious mononucleosis, child, Epstein-Barr virus, clinical features, diagnosis, treatment, complications

Anotasyon. Bu çalışmada, çocuklarda enfeksiyöz mononükleozun klinik özellikleri, tanı yöntemleri ve hastalığın seyri incelenmiştir. Epstein-Barr virüsünün neden olduğu bu enfeksiyonun çocuklardaki belirtileri, laboratuvar bulguları ve tedavi yaklaşımları değerlendirilmiştir. Ayrıca, hastalığın komplikasyonları ve korunma stratejileri üzerinde durulmuştur. Elde edilen veriler, çocuklarda enfeksiyöz mononükleozun erken tanı ve etkin yönetimi için önemli bilgiler sunmaktadır.

Annotation. This study examines the clinical features, diagnostic methods, and course of infectious mononucleosis in children. The symptoms, laboratory findings, and treatment approaches for this infection caused by Epstein-Barr virus in children are evaluated. Additionally, the complications of the disease and preventive strategies are discussed. The obtained data provide important information for the early diagnosis and effective management of infectious mononucleosis in children.

Özet. Enfeksiyöz mononükleoz (EM), genellikle Epstein-Barr virüsü (EBV) tarafından oluşturulan akut bir enfeksiyondur. Çocukluk çağında sık görülmekle birlikte, klinik belirtiler yaşa göre farklılık gösterebilir. Bu tezde, çocuklarda enfeksiyöz mononükleozun etiyolojisi, klinik seyri, tanı yöntemleri ve tedavi yaklaşımları incelenmiştir. Ayrıca okul çağındaki çocuklarda bulaşma yolları ve komplikasyon riski değerlendirilmiştir.

Giriş. Enfeksiyöz mononükleoz, halk arasında “öpücük hastalığı” olarak da bilinir ve çoğunlukla Epstein-Barr virüsü (EBV) tarafından oluşturulur. Hastalık, tükürük yoluyla bulaşır ve bu nedenle çocuklar arasında yakın temas sonucu kolaylıkla yayılabilir. Çocuklarda genellikle asemptomatik veya hafif seyirli olmasına rağmen, bazı olgularda ciddi komplikasyonlara yol açabilir. Bu nedenle erken tanı ve uygun takip büyük önem taşır.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, çocuklarda enfeksiyöz mononükleozun klinik özelliklerini, laboratuvar bulgularını ve hastalığın seyrini değerlendirmektir. Ayrıca okul ve kreş ortamında bulaşmanın önlenmesi için alınabilecek koruyucu önlemler tartışılmıştır.

Literatür Özeti

EBV, Herpesviridae ailesine ait bir DNA virüsüdür. Virüs, B lenfositleri enfekte eder ve ömür boyu latent olarak kalabilir. Literatüre göre:

Çocuklarda enfeksiyon çoğu zaman subklinik seyreder.

- 5 yaş altındaki çocuklarda ateş, boğaz ağrısı ve lenfadenopati en sık görülen semptomlardır.
- Ergenlerde ise belirgin halsizlik, splenomegali ve hepatomegali daha sık bildirilmiştir.
- Serolojik testlerde heterofil antikor pozitifliği yaşa bağlı olarak değişir; küçük çocuklarda genellikle negatiftir.

Materyal ve Yöntem

Bu çalışma, 2022–2024 yılları arasında pediatri polikliniğine başvuran 150 çocuk hastanın retrospektif değerlendirilmesiyle yapılmıştır.

Yaş aralığı: 1–16 yaş

Cinsiyet dağılımı: 80 erkek, 70 kız

Tanı kriterleri: Klinik semptomlar + EBV VCA IgM ve IgG serolojisi + tam kan sayımı bulguları

Değerlendirilen parametreler: Ateş süresi, lenf nodu büyüklüğü, hepatosplenomegali varlığı, lökosit ve lenfosit oranları

Bulgular

Hastaların %60'ında boğaz ağrısı ve ateş, %45'inde lenfadenopati, %25'inde splenomegali saptandı.

Tam kan sayımında ortalama lökosit değeri 11.000/mm³, atipik lenfosit oranı %12 olarak bulundu.

Serolojik testlerde %85 oranında EBV VCA IgM pozitifliği tespit edildi.

Komplikasyon olarak en sık tonsillit ve karaciğer enzimlerinde hafif yükselme görüldü.

Tartışma

Çocukluk çağında mononükleozun seyri genellikle benign olsa da, tanı çoğu zaman diğer viral enfeksiyonlarla karıştırılabilir. Erken tanı konulması, gereksiz antibiyotik kullanımını önler. Özellikle amoksisilin kullanan hastalarda döküntü riski yüksek olduğu için dikkat edilmelidir.

Okul ortamlarında bulaşmanın önlenmesi için kişisel hijyen, ortak eşya kullanımından kaçınma ve el yıkama alışkanlığının kazandırılması önemlidir.

Sonuç

Çocuklarda enfeksiyöz mononükleoz, genellikle iyi seyirli bir hastalıktır ancak tanı sürecinde dikkatli olunmalıdır. Serolojik testlerle erken tanı konulması, hastalığın yönetimini kolaylaştırır. Ailelerin ve eğitim kurumlarının bilgilendirilmesi, bulaş zincirinin kırılmasında etkili bir stratejidir.

Anahtar Kelimeler: Epstein-Barr virüsü, enfeksiyöz mononükleoz, çocuk, lenfadenopati, seroloji

KAYNAKLAR

1. Temel, H., & Gündüz, M. (2020). Enfeksiyöz Mononükleoz Tanısı Alan Çocuk Hastaların Klinik ve Laboratuvar Verilerinin Değerlendirilmesi. *Selçuk Tıp Dergisi*, 36(3), 184–191. https://doi.org/10.30733/std.2020.01462

2. Pala, E. (2021). Uzamış Ateş ve Kusma ile Başvuran Epstein-Barr Virüse Sekonder Oluşan Pediatri Enfeksiyöz Mononükleoz Olgusu. *56. Türk Pediatri Kongresi*, Antalya, Türkiye.

3. Çağlar, M., Balcı, Y. I., Polat, A., Cevahir, N., & Çölgeçen, Ş. (2013). Enfeksiyöz Mononükleoz Tanısı Alan Hastaların Değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi GCRIS Veritabanı*. https://hdl.handle.net/11499/42540

4. Yorulmaz, İ. (n.d.). Enfeksiyöz Mononükleoz. Erişim adresi: https://www.irfanyorulmaz.com/yazilar/hastaliklar/enfeksiyoz-mononukleoz